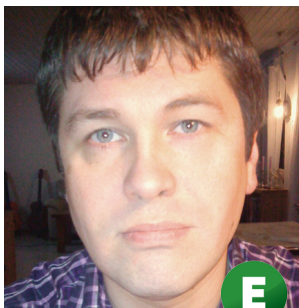

Valgreinar

LØGTINGSVALIÐ 2011

Dávid Isfeld

Valevni hjá Tjóðveldi

Eitt sindur um samleika og mentan

Vit savnast á vaglinum í Havn á ólavsøku; samsint og við tokka til hvønn annan. Vit syngja føroyskar sangir á

Mentan sum útflutningsvinna

hesum sjáldsama táttri, ið vit rópa midnáttarsangur. Hetta eitt serfyrbrigdi fyri Føroyar. Tað er m.a. okkara serstøku tættir, mál og mentan, sum ger, at unga fólki vendar heim aftur til Føroya eftir lokið ørindi í útlegd.

Hetta er ikki bert tjóðskapar romantikkur. Nei, hetta er orsøkin til, at vit framvegis eru her. Vit kenna okkum einans heima her. Og tað er tí, at her, ið vit eru fostraði og skúlaði, er øðrvísi enn aðrastaðni í heiminum.

Men um alt bara skal snúgvá seg um individuelt ómaksloysi og njótilsi, so

missa vit felagsskapin, okkara samleika, tað at hoyra til og kenna seg heima. Um fokus á persónlig vælferð yvirskuggar alt annað, vil samhaldsfesti og tann ábyrgd arkensla, ein eigur at kenna fyri fosturlandi og landsfólki, verða burtur. Og tá vilja øll onnur lond tykjast betur við teirra móguleikum og fjølbroytni, og soleiðis kann hetta viðvirka til vantandi fólkaøkstur, sum nú er vorðin ein trupuleiki. Tí er tjóðskaparkensla og serstøk føroysk mentan ikki bert romantikkur; tað er samleiki og lívsinnihald, geður mein-

ing og kensluna av at hoyra einum ávísu staði og fólki til. Tá hevur tú eitt heim, ístaðin fyri altíð at kenna teg sum gest, har tú býrt.

Mentan og politikkur

Mentan her á landi verður ov ofta sæð sum frítíðarítriv hjá einum minniluta av fólkinum í Føroyum, ið fær stuðul til sítt ítriv. Mentan má siggjast meira sum ein umboðandi og mennandi eind í Føroyum og av føroyingum. Eisini skal mentan siggjast sum ein vinna eins og t.d. ferðavinnan – ein vinna, sum útflendingar

hava áhuga í at keypa ella gera iløgur í.

Á sama hátt sum fjølmiðlarnir verða sæddir sum tað 4. statsvaldið, kann mentan siggjast sum eitt 5. statsvald, av tí at mentan ofta endurspeglar samtíðina og provokerar og kritiserar, hevur viðmerkingar til og eftirlit við okkara sjálvsfatan, samleika, tendens til einsrættan, kollektivu samvitskuni, elvir til sjálvrannsókn v.m.

Mentan er ikki bara vøkur ella áhugaverd. Mentan er sera týðningarmikil, vegna sín eginleika at endurspeglar samtíðina – bæði tað ynski-

liga, vakra, stolta, djarva og gleðiliga; eins og tað órættvísa, ljóta, keðiliga og smáborgarliga. Hetta eru ikki bert tórn orð og sjálvsøki rós til okkara mentan og okkum sjálvi. Hetta er veruleikin, um ein vil ásanna hann.

Latið okkum seta nøkur mál fyri mentanina. Hvat vilja vit við henni? Og fylgja tí upp við politikki og iløgum. Ein av størstu útflutningsvørnum í Svøríki er tónleikur. Hjá okkum kann tað verða t.d. myndlist, leiklist, tónleikur og bókmentir, sum kann gerast eitt nýtt "búskaparlígt bein" at standa á.

Ein sterkur fólkkaskúli fyribyrgir negativum sosialum arvi

Ein sterkur fólkkaskúli er fyritleytingin fyri javnstøðu og javnrættindum. Ein veikur fólkkaskúli skapar gróðrarlíkindi fyri mismuni og mistrivnaði, og úrslitið verður eitt fátækari samfelag

Helena Dam á Neystabø

Javnaðarflokkurin

Børn sum byrja í 1. flokki í dag, eru líka so ymisk sum vit vaksnu. Tað er tí ilt at vita, hvørjar førleikar Sólja ella Sofus fáa brúk fyri um 10 ár. Tað er avbjóðingin hjá fólkkaskúlanum at geva øllum hesum ymisku børnunum tann rætta førningin. Tað er sjálvandi eisini ábyrgdin hjá foreldrum. Men fyritleytingin fyri at fóta sær í einari ókendari framtíð vísir seg at vera førleiki og útbúgving.

Rættin til skúla og útbúgving skulu tí øll hava – bæði rík og fátøk. Tað er tað, sum eyðkennir eitt vælferðarsamfelag. Og tí skulu vit sláa manngarð um ein sterkari og betri fólkkaskúla í komandi valskeiði.

Eg havi í starvi mínum sum landsstýrisskrivari í mentamálu lagt ómetaliga nógv orku í at styrkja fólkkaskúlan, hóast figgjarstøðan í landinum hevur verið trupul.

Og sanniliga eru hendir týðandi batar.

Í 2011 er játtanin til fólkkaskúlan 281.601 mió. Í 2008 var fólkkaskúlaáttanin 248.914 mió. Vøksturinn í hesum tíðar-

skeiði hevur sostatt verið 32,7 mió. ella 13,1 %. Og tað er hóast alt ikki so galið!

Loyvi mær at nevna nøkur av mongum framstigum:

- Vit hava sett í verk partvísa tvíæraraskipan í 1. og 2. flokki.

- Vit hava økt um talið av serundirvísingartímum frá 11% til 14%.

- Vit hava sett AKT-skipan í verk. Tað er serstøk játtan til at loysa mál á skúlanum í sambandi við atferðar-kontakt og trivnaðartrupulleikar hjá børnum.

- Somuleiðis hava vit sett av orku til SSP-samstarvið, sum eisini hevur til endamáls at fyribyrgja, at smáir trupulleikar verða til stórar trupulleikar.

- Lesivegleiðing er raðfest á skúlunum - ásannandi at Pisa-kaningarnar siga, at 3. hvør næmingur í 9. flokki ikki hevur nógv góðan lesiførleika at fara víðari á miðnám.

- Vit hava sett í verk eftirútbúgving av lærarum innan serundirvísing, orð-

blindni, lesivegleiðing, og í næstum verður farið undir skúlavegleiðaraútbúgving og KT-varða eftirútbúgving.

- Eg havi mett tað umráðandi, at mentan og list verður ein dagligur tåttur í fólkkaskúlanum, og tí er Listaleypurin komin fyri at vera. Tað merkir at okkara virknu menta- og listafólk koma inn um skúlans gátt at arbeiða við børnunum.

- Og vit hava sett orku av til, at íverksetan verður ein fastur tåttur í fólkkaskúlanum. So at komandi ættarlígr verða slóðarar og kunnu skapa nýggjar vinnuvegir í Føroyum.

Eg kundi hildið fram, men tað avgerðandi er, at vit ikki gevast at gera miðvísa iløgu í okkara børn.

Reformar merkja ikki sparingar – tvørturímóti

Hvørki kommunureformur ella skúlareformur hava til endamáls at fremja sparingar í fólkkaskúlanum – tvørturímóti. Endamálið er einans at tryggja so sterkar skúlar sum

yvirhøvur møguligt. At spara í fólkkaskúlanum so at útbúgvingin verður verri, kemur heilt einfalt ikki upp á tal.

Útbúgving er lykilin til framtíðina

Tølini frá arbeiðsloysiskipanini siga okkum, at av teimum uml. 1.600 arbeiðsleysu, sum eru skrásett í skipanini, hava uml. 80 % onga útbúgving eftir loknan fólkkaskúla.

Niðurstøðan er helst, at tey sum ikki finga móguleikan at útbúgva seg í longri ella styttri tíð, eru í størri vanda at verða rakt av arbeiðsloysi og av fátækradømi. Hetta eru tøl sum vit skulu broyta. Ongantið ov skjótt.

Ein sterkur fólkkaskúli fyribyrgir avleiðingum av negativum sosialum arvi. Ein sterkur fólkkaskúli er fyritleytingin fyri javnstøðu og javnrættindum. Ein veikur fólkkaskúli skapar gróðrarlíkindi fyri mismuni og mistrivnaði, og úrslitið verður eitt fátækari samfelag.

Starvsfólk til ungdómshús

Søkt verður eftir einum hjálparfólki 8 tímar um vikuna til nýstovnað ungdómshús í Sunda Kommunu at byrja 1. november 2011 ella eftir nærri avtalu. Starvið verður fyribils sett fyri eitt ár. Eftir ætlan verður húsið opið tvey kvøld um vikuna.

Vit ynskja, at tú hevur

- viðkomandi útbúgving
- góð samstarvsevni
- hug og hegni at skapa góðar karmar um tey ungu
- royndir við ungdómsarbeiði

Setanarviðurskifti

Starvið verður lønt sambært sáttmála millum Kommunala Arbeiðsgevarafelagið og avvarðandi yrkisfelag.

Meiri fæst at vita um starvið við at venda sær til leiðaran, Anju á Bø, á tlf. nr. 521131.

Umsóknir við prógvum v.m. skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi mánadagin 17. oktober 2011, og skulu sendast til:

SUNDA KOMMUNU
Oyrbakkavegur 3
Postboks 10
400 Oyrbakki